

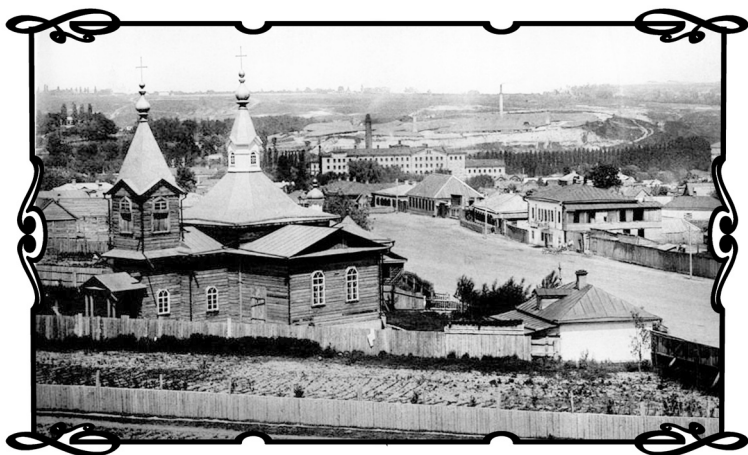

Андрій Кокотюха

**Київські
бомби**

Харків
«ФОЛІО»
2017

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

1

*Київ, жовтень 1907 року
Від Деміївки до центру*

Філера*¹ помітив, уже коли проходив повз Троїцький народний дім².

Це ж треба так проколотися, з його досвідом. Штерн мав усі підстави вважати себе професійним революціонером. Тож спершу подумки люто, не добираючи виразів, вилаяв себе, роззяву. Та відразу ж переграв ситуацію, за звичкою шукаючи в ній більше доброго, ніж поганого. І, вже завертаючи у двори, аби перейти ними до Бессарабської площі й далі до Хрещатика, все ж таки оцінив те, що сталося, з усіх боків.

Отже, де він проколовся і що має на даний момент.

Хоч початок жовтня видався в Києві доволі теплим, Штерн підняв комір сірого пальта, ніби ховаючись від не-

---

* Тут і далі — див. Глосарій.

існуючого вітру. Це дало йому змогу кинути погляд довкола, перевіряючи, чи бува не помилився й цей вусатий тип в одязі робітника — дійсно шпиг. Ні, помилки бути не може.

Вусаня Штерн уже бачив, переходячи дорогу й пропускаючи запряженого могутнім битюгом воза, завантаженого цеглою, — не лише в центральній частині столиці губернії, а й на київських околицях почалися раптом жваві забудови. Проводжаючи воза поглядом менше сорока хвилин тому, Штерн ще зловив себе на несподіваній та доволі корисній думці: ось куди треба динаміту, та побільше. Дуже багато, хай летять у повітря ці новітні кам'яниці з претензією на модерну архітектуру й нове слово в міському будівництві. Не кожен може дозволити собі зводити помпезні будинки на кілька поверхів. Це роблять дуже багаті люди — у той час коли для робітників надалі є лиш вогкі бараки. Їхнім, пролетарським, побутом ніхто з новітніх багачів не цікавиться, хоча всі вони — власники великих промислових підприємств чи комерсанти, для яких нічого святого, дай тільки волю вибити останню копійку з кишень простих людей.

Тоді й зачепився поглядом за робітника з вусами. Той, поставивши на землю стару брудну шкіряну сумку із якимось інструментом, старанно зчищав паличкою бруд із правого чобота. Він цілком захопився цією справою. Штерн за своєю природою не був сентиментальним. Справа, якій він віддавав себе вже шостий рік, взагалі не дозволяла розпускати соплі й давати волю будь-яким почуттям. Та, споглядаючи цю картину, майже розчулився. Хто там кричить про брудний малограмотний пролетаріат? Ось стоїть чоловік, сповнений власної гідності, не дозволяє собі ходити серед білого дня в забрьоханих чоботях.

Піднімаючись у бік центру Києва, минув недобудований костел³. Як давно здавалося Штерну, будуватимуть тут вічно — сам він жив у місті вже півроку, часто ходив сюдою й не бачив, аби забудова хоч трошки зрушила. Вже

наближаючись до народного дому, помітив боковим зором щось знайоме на протилежному боці вулиці. Досвід нелегала навчив зважати на подібні речі. Глянув туди ніби між іншим, насправді ж — уважно придивляючись. Акуратного робітника впізнав одразу. Той рухався широким кроком, тримаючи сумку на плечі, дивився просто перед себе. Ясно, йде майстровий із передмістя кудись на заробітки. Те, що їм в один бік, теж не дивно — цим шляхом на Хрещатик вийти найпростіше. Так би й залишив вусаня повз увагою, якби за кілька десятків метрів, уже поруч із будівлею Троїцького дому, Штерна враз не осяяло: щось він пропустив. І це відчуття черв'яком гризло ізсередини.

Спіймавши момент, знову майнув очима в бік тепер уже давнього знайомого.

Є!

На ньому була та сама, нічим не прикметна суконна однорядка⁴, недбало розстебнута знизу майже на половину гудзиків. Штани, заправлені в чоботи, — таких по містах і передмістях повно ходить, нема за що окові вчепитися. Лише головні убори... Ай-ай-ай, подумав тоді Штерн, перестаралися панове з охранки⁵. Коли чистив чобіт, на голові трималася кепка, неохайно збита на самісіньку потилицю. Тепер же голову прикрашав сірий повстанний картуз, козирок закривав верхню частину обличчя, лишилися на видноті хіба що ніс та вуса.

Цікаво, під носом у нього справжня рослинність чи бутафорія, подумалося чомусь Штерну. Але яка різниця, коли філер картузи міняє й думає, що отак заховається, стане для об'єкта стеження непомітним на вулицях.

Коли завернув у прохідний двір, перевдягнутий шпиг зник із поля зору. Тут нікого не було. Штерн піддався спокусі, зупинився, відступив до стіни, рука гайнула в кишеню пальта по револьвер. Зараз цей артист поспіхом зайде сюди, адже раптово загубив об'єкта, тепер слід наздогнати, інакше начальство шию намилить. Дуже хотілося Штерну побачити вираз обличчя свого підглядача, коли той наштовхнеться

на нього тут, у порожньому прохіднику, який продувають такі небажані для Штернового здоров'я протяги...

Він був готовий стріляти, навіть розуміючи всю безглуздість цієї дії: все одно, якщо його зачепили й ведуть, нинішня акція зірвалася. І треба вирішувати, чи робити ноги самому, просто зараз, сподіваючись, що товариші, котрі чекають на місці, зрозуміють сигнал тривоги, коли він не з'явиться, чи, навпаки, намагатися скинути «хвоста», заплутати сліди, вийти на позицію та подати знак тривоги, котрий наступні сигнальніки передадуть естафетою. Палець уже звів курок, і Штерну навіть не спадало на думку, він не припускав жодної, навіть благоденної думки про можливість фатальної помилки.

Це — не випадковий майстровий. Отже, він не страждає на зорові галюцинації. Робітник справді мав два головних убори, отак старанно й безглуздо маскувався. Убити його зараз — це вбивство агента охоранки. Якби вперше, ще можна зважувати дії. Але це буде не перший труп на рахунку того, кого останні півроку бойові товариші називали Штерном. За першого свого жандарма він отримав два роки тому, у лютому дев'ятсот п'ятого, довічну каторгу. Звідки за рік утік — теж, до речі, залишивши після себе двоє мертвих тіл...

Філер, ніби щось відчувши, у двір за ним не пішов, у пастку не втрапив і, значить, поки що залишився живим. Чудово розуміючи, як небезпечно було б просто тут, недалеко від центру міста, де завжди ходять підсилені наряди поліції, починати стрілянину, Штерн усе одно шкодував — записати до свого активу ще одного царського сатрапа він ніколи не відмовлявся. Така безжальність до слуг режиму тільки підносила його авторитет у групі, без того досить високий та беззаперечний. Нинішню акцію він подумки вже скасував, проте це зовсім не означає, що Охоронне відділення не має сьогодні зазнати бодай мінімальних втрат.

Зачувши враз швидкі кроки, Штерн не стримав кривої посмішки — дочекався. Правиця з револьвером вис-